

■ Środki odwoławcze

Podstawowymi środkami odwoławczymi umożliwiającymi zaskarżanie merytorycznych orzeczeń sądów I instancji są **apelacje** od wyroków w procesach cywilnych oraz postanowień rozstrzygających co do istoty sprawy w postępowaniach nieprocesowych. Apelacje rozumiane jako pisma procesowe wszczynające odpowiednie postępowania nazywa się skargami apelacyjnymi. Taka skarga powinna zawierać:

- ▶ oznaczenie wyroku, od którego jest wnoszona,
- ▶ zwięzłe przedstawienie zarzutów i ich uzasadnienie,
- ▶ powołanie się na nowe fakty i dowody oraz wykazanie, że nie można było ich przytoczyć przed sądem I instancji albo że taka potrzeba wynika później,
- ▶ wniosek o uchylenie lub zmianę wyroku.

Apelację wnosi się do sądu odwoławczego za pośrednictwem sądu I instancji w terminie 14 dni od daty doręczenia orzeczenia. Sąd II instancji może ją oddalić lub uwzględnić i zmienić zaskarżone orzeczenie. Jeżeli stwierdzi, że w trakcie postępowania przed sądem I instancji doszło do naruszenia prawa materialnego, uchyla zaskarżone orzeczenie i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania.

Nadzwyczajnymi środkami służącymi do zaskarżania orzeczeń sądowych są **skargi kasacyjne**. Mogą one dotyczyć wydanych przez sądy II instancji prawomocnych wyroków lub postanowień w sprawach odrzucenia pozwów. W takich skargach wskazuje się naruszenie przez sądy prawa materialnego poprzez jego błędną wykładnię albo niewłaściwe zastosowanie, a także złamanie przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów czy oceny dowodów. W *Kodeksie postępowania cywilnego* wymieniono sytuacje, w których skarga kasacyjna jest niedopuszczalna (np. sprawy o prawa majątkowe przy wartości przedmiotu zaskarżenia niższej niż 50 tys. zł, sprawy rozwodowe, o separację i unieważnienie małżeństwa). Uprawnienia do jej złożenia przyznano: stronie, prokuratorowi generalnemu, Urzędowi Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Urzędowi Rzecznika Praw Dziecka.

Skargę kasacyjną wnosi się do Sądu Najwyższego za pośrednictwem sądu, który wydał zaskarżone orzeczenie, w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia dokumentu stronie skarżącej. Sąd Najwyższy może tę skargę oddalić lub uwzględnić. W tym drugim wypadku uchyla zaskarżone orzeczenie w całości albo części i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania sądowi, który je wydał. Sąd ten obowiązuje wykładnia prawa wskazana w danej sprawie przez Sąd Najwyższy.

Zażalenia to środki odwoławcze od decyzji odnoszących się do kwestii procesowych (formalnych). Nie dotyczą one postanowień rozstrzygających co do istoty sprawy. Do sądu II instancji można wnieść zażalenie na postanowienie sądu I instancji kończące postępowanie oraz na jego inne decyzje, np. odmowę odrzucenia pozwu czy zwolnienia z kosztów sądowych, skazanie świadka, biegłego lub strony na grzywnę. Do Sądu Najwyższego wnosi się zażalenie np. na postanowienie sądu II instancji o odrzuceniu skargi kasacyjnej. Podmiotami uprawnionymi do tego działania są: strona (uczestnik) postępowania, prokurator, organizacja społeczna oraz osoby trzecie (biegły, świadek, pełnomocnik). Można to zrobić w ciągu tygodnia od dnia otrzymania odpisu postanowienia. Decyzja sądu II instancji w sprawie zażalenia nie podlega zaskarżeniu.

Przyczyny niezadowolenia z działalności sądu

Źródło: O przestrzeganiu prawa i funkcjonowaniu wymiaru sprawiedliwości w Polsce, www.cbos.pl, Warszawa 2013.